1 қосымша

"Трансшекаралық су бөлудің халықаралық тәжірибесі және Орталық Азияда су ресурстарын бірлесіп пайдалану бойынша ынтымақтастықты дамыту перспективалары"атты аймақтық семинар

2022 жылғы 2-3 қараша, Астана қ., Қазақстан

1. Кіріспе ақпарат

Трансшекаралық бассейндерде су ресурстарын бөлу және суды бірлесіп пайдалану Орталық Азия мен бүкіл әлемдегі ең күрделі проблемалардың бірі болып табылады. Судың жетіспеушілігі және климаттың өзгеруі жағдайында су ресурстарына қол жеткізу проблемасы елдердің экономикалық дамуын шектеуі мүмкін. Өңірдің тұрақты өсу перспективалары азық-түлік қауіпсіздігі проблемаларын шешуді және тұрақты энергетикаға көшуді, сондай-ақ адам мен қоршаған ортаның судағы басқа да қажеттіліктерін қанағаттандыруды ескере отырып, суды бірлесіп пайдаланудың табысты саясатына байланысты.

Өңірлік семинар трансшекаралық контексте су ресурстарын орнықты бөлу жөніндегі басшылықта (бұдан әрі – басшылық) жинақталған трансшекаралық су бөлудің халықаралық тәжірибесін зерделеуге, осы халықаралық тәжірибені және онда талқыланатын қағидаттарды Орталық Азияда қолдану мүмкіндігін талқылауға, сондай-ақ өңірде су ресурстарын бірлесіп пайдалану жөніндегі ынтымақтастықты дамыту перспективаларын айқындауға көмек көрсетуге бағытталған.

Басшылық трансшекаралық су ағындары мен халықаралық көлдерді қорғау және пайдалану туралы Конвенцияны (бұдан әрі – Конвенция) жүзеге асыру шеңберінде әзірленген бірегей құжат болып табылады. Ол кең үкіметаралық қатысумен әзірленген. Онда әлемнің түкпір-түкпірінен әртүрлі практикалық тәжірибе жинақталған, бұл оны әлемнің барлық елдері үшін құнды ақпарат көзі етеді.

Аймақтық семинар Финляндия ауыл және орман шаруашылығы министрлігінің қаржылық қолдауымен Қазақстан Республикасы Экология, Геология және табиғи ресурстар министрлігінің қолдауымен ұйымдастырылады. Конвенция жұмысының 2019-2021 жылдарға арналған бағдарламасын орындау шеңберінде Қазақстан басшылықты әзірлеуге үлес қосты. Аймақтық процестің ақпараты мен қорытындылары брошюрада[1] жинақталған. Финляндия Су ресурстарын бөлу саласында бірлесіп жетекші болып табылады және 2022-2024 жылдарға арналған Конвенция шеңберінде су ресурстары, азық-түлік, энергия және экожүйелер арасындағы өзара байланыс бойынша жұмысты басқарады. Бұл семинар трансшекаралық су ынтымақтастығын, оның ішінде халықаралық конвенциялар мен келісімдер

[1] Еуразия елдері арасындағы су ынтымақтастығын нығайту үшін трансшекаралық контексте су ресурстарын бөлу (Нұр-сұлтан, Қазақстан, 2021 ж.), сілтеме бойынша қолжетімді: https://www.iwac.kz/index.php/en/news/216-brochure-on-water-resources-allocation-in-a-transboundary-context

арқылы қолдауды көздейтін Финляндияның Халықаралық су стратегиясына (Finnish Water Way) үлес ретінде ұйымдастырылады.

2. Мақсаттары

Өңірлік семинардың негізгі мақсаты басшылықта жинақталған трансшекаралық су бөлудің халықаралық тәжірибесін зерделеуге, қолдануға және талқылауға жәрдемдесу болып табылады. Ол трансшекаралық бассейндерде суды бөлудің өлшемдері, тетіктері, құралдары және озық практикасы туралы түсінік пен білімді жақсартуға бағытталған.

Семинарда суды пайдаланудың әртүрлі түрлерін келісу, ағынды реттеу, су тасқыны мен экологиялық ағындардан қорғау, суды әділ және тұрақты бірлесіп пайдалану мен бөлудің маңыздылығы, су ресурстарын трансшекаралық су ресурстарын басқаруға және су ресурстарын кешенді басқаруды (СРББ), бассейндік су ресурстарын басқаруды қоса алғанда, ынтымақтастыққа неғұрлым кең тәсілдемелермен үйлестіре отырып бөлу сияқты мәселелер қаралатын болады. жоспарлау, пайданы бөлісу және су-энергия-азық-түлік-экожүйе арасындағы байланыс.

Сондай-ақ, Семинар Орталық Азиядағы трансшекаралық ынтымақтастық туралы келісімдердегі су бөлу тәжірибесін еске салып, халықаралық тәжірибенің өзектілігін және оның Орталық Азия елдері арасындағы ынтымақтастықты нығайтуға қалай ықпал ететінін талқылайды. Сондай-ақ, Орталық Азияда су ресурстарын бірлесіп пайдалану тетіктерін әзірлеу үшін қабылданып жатқан бастамалар мен шаралар және өңірде су ресурстарын өзара тиімді пайдаланудың перспективалық тәсілдері талқыланады.

3. Семинар бағдарламасының жоспары және тақырыптық қамту

1-ші күн: Жаһандық басшылықтың қорытындыларымен танысу	**2-ші күн: Орталық Азия тәжірибесі және болашағы**
Судың таралу мүмкіндіктері мен шектеулері, кең балама тәсілдермен байланыс	Трансшекаралық су ағындарын бірлесіп пайдалану және Орталық Азиядағы экологиялық ағынды бағалау саласындағы қолданыстағы тәжірибе
Білім базасы: қолжетімді су ресурстары және олардың өзгермелілігі, суды пайдалану және қажеттіліктер	Орталық Азияда су ресурстарын бірлесіп пайдалану тетіктерін әзірлеу үшін қабылданып жатқан бастамалар мен шараларды талқылау. Мысалы: 1) ҚТ / ХСБО: Астана экономикалық форумы 2) SDC: Швейцарияның қолдауымен техникалық деңгейде су-энергетикалық консорциумды

	талқылауды жалғастыру. 3) ЕО: Еуропа бастамасы (су-энергия-климат бойынша) және басқа бастамалар 4) Дүниежүзілік банк: Орталық Азиядағы CAWEP су-энергетикалық бағдарламасы.
Су тарату тетіктері мен құралдары, басшылықтың негізгі ережелері	Орталық Азияда су ресурстарын өзара тиімді пайдаланудың перспективалық тәсілдерін талқылау
Халықаралық практикадан таңдап алынған мысалдар және олардың Орталық Азияда қолданылуын талқылау; Орталық Азия өңірлік процесінің қорытындыларына сілтеме жасай отырып	

4. Қатысушылар

Кеңеске Су шаруашылығы және қоршаған орта секторының жоғары және орта деңгейдегі ресми лауазымды тұлғалары, Қазақстан, Қырғызстан, Тәжікстан, Түрікменстан және Өзбекстандағы су ресурстарын басқару процесіне тартылған ұлттық сарапшылар қатысады деп күтілуде. Өкілдерді басшылықпен және оның негізгі ережелерімен, сондай-ақ басшылықты дамытуға үлес қосқан аймақтық процестің брошюрасымен танысуға шақырады.

Қатысушылар қатарында Орталық Азиядағы тиісті салалардағы негізгі ойыншылардың өкілдері, халықаралық ұйымдардың, даму жөніндегі екі жақты серіктестердің, халықаралық қаржы ұйымдарының өкілдері және басқалар болады.

5. Күтілетін нәтиже

Семинар трансшекаралық су ресурстарын әділ және тұрақты бөлу тетіктерін және неғұрлым кең балама тәсілдерді зерделеу, экологиялық ағынды сақтау үшін әлеуетті арттыруға қызмет етеді, сондай-ақ Орталық Азиядағы трансшекаралық су ағындарының су ресурстарын бірлесіп пайдалану туралы шешімдер қабылдау үшін негізді нығайтады.

6. Ұйымдастыру

Семинар Финляндияның ауыл шаруашылығы және орман шаруашылығы министрлігінің қаржылық қолдауымен Халықаралық суды бағалау орталығы (ХСБО) және Фин қоршаған ортаны қорғау институты (SYKE) басқа мекемелермен және серіктестермен бірлесе отырып ұйымдастырылады.

Семинар Астана қаласында күндізгі форматта ұйымдастырылады. Семинардың жоспарланған ұзақтығы-2 күн.

2-қосымша

Жоба

Ministry of Ecology,
Geology and Natural Resources
of the Republic of Kazakhstan

Jord- och skogsbruks-
ministeriet

Астана қаласы және Хельсинки қаласы, 2022 жылғы 19 қыркүйек

Жоғары Мәртебелі,

Біз 2022 жылғы 2-3 қараша аралығында Астана қаласында "Трансшекаралық су бөлудің халықаралық тәжірибесі және Орталық Азияда су ресурстарын бірлесіп пайдалану бойынша ынтымақтастықты дамыту перспективалары" атты өңірлік семинар өтетінін қуана хабарлаймыз.

Өңірлік семинардың негізгі мақсаты трансшекаралық су ағындары мен халықаралық көлдерді қорғау және пайдалану туралы конвенцияға трансшекаралық контексте су ресурстарын орнықты бөлу жөніндегі басшылықта жинақталған трансшекаралық су бөлудің халықаралық тәжірибесін зерделеуге жәрдемдесу, осындай тәжірибені және оның қағидаттарын Орталық Азияда қолдану мүмкіндігін талқылау, өңірде су ресурстарын бірлесіп пайдалану жөніндегі ынтымақтастықты дамыту перспективаларын айқындау болып табылады.

Семинар трансшекаралық бассейндерде суды бөлудің критерийлері, механизмдері, құралдары және озық практикасы туралы түсінік пен білімді жақсартуға мүмкіндік береді. Онда суды пайдаланудың әртүрлі түрлерін келісу, ағынды реттеу, су тасқыны мен экологиялық ағындардан қорғау, суды әділ және тұрақты бірлесіп пайдалану мен бөлудің маңыздылығы, трансшекаралық су ресурстарын басқару мен ынтымақтастыққа неғұрлым кең тәсілдемелермен үйлестіре отырып, су ресурстарын бөлу сияқты мәселелер қаралатын болады.

Семинар барысында сондай-ақ Орталық Азияда су ресурстарын бірлесіп пайдалану тетіктерін әзірлеу үшін қабылданып жатқан бастамалар мен шаралар және суды өзара тиімді пайдаланудың перспективалық тәсілдері талқыланады. Семинар туралы толық ақпарат қоса берілген тұжырымдамалық жазбада баяндалған.

Семинар Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің қолдауымен Финляндияның ауыл және орман шаруашылығы министрлігінің қаржылық қолдауымен Халықаралық суды бағалау орталығы (ХСБО) мен Фин қоршаған ортаны қорғау институтымен (SYKE) және басқа да серіктестермен ынтымақтастықта ұйымдастырылады.
Семинарға қатысуға Қазақстан, Қырғызстан, Тәжікстан, Түрікменстан және Өзбекстандағы Су шаруашылығы мен қоршаған орта секторын ұсынатын

министрліктер мен басқа да ұлттық органдардың өкілдері, Орталық Азиядағы су ресурстарын басқару процесіне тартылған ұлттық сарапшылар, сондай-ақ халықаралық ұйымдардың өкілдері және басқалар шақырылады.

Осыған байланысты аймақтық семинар жұмысына қатысу үшін Сіздің ұйымыңыздың өкілін тағайындауыңызды сұраймыз.

Әр елдің екі өкілінің қатысуы бойынша Астана қаласына сапарға, оның ішінде авиабилеттерге, тұруға және тамақтануға байланысты шығыстар Финляндияның ауыл шаруашылығы және орман шаруашылығы министрлігінің қаражаты есебінен жабылатын болады. Кандидатура туралы ақпаратты ХБСО мен Фин қоршаған орта институтына (SYKE) 15 жылдың 2022 қыркүйегіне дейін жіберу керек. Байланыс ақпараты: электрондық пошта - info@iwac.kz, Тел.- +7 7172 67730 және whatsapp - +7 701 999 8673, Күлпаш Жәкен ханым, хо бас сарапшысы және Теа Торнроос ханым (tea.tornroos@syke.fi). Семинардың егжей-тегжейлі күн тәртібі мен семинардың логистикасы туралы ақпарат жұмыс тәртібінде ұсынылатын болады.

Жоғары Мәртебелі мырза, біздің ең жоғары құрметімізді қабыл алыңыз.

Құрметпен,

Қазақстан Республикасының
Экология, геология және табиғи
ресурстар министрі
Серікқали Брекешев мырза

Финляндияның ауыл
шаруашылығы және орман
шаруашылығы министрі
Антти Курвинен мырза

Өзбекстан Республикасының
Су шаруашылығы министрі
Шавкат Хамраев мырзаға

Өзбекстан Республикасының
Экология және қоршаған ортаны қорғау
жөніндегі мемлекеттік комитетінің төрағасы
Нарзулло Обломуродов мырзаға

Қосымша: тұжырымдамалық жазба және нұсқаулық

3 - қосымша

Өзбекстандағы су ресурстарын интеграцияланған басқару саласындағы су саясаты жөніндегі ұлттық диалогтың үйлестіру кеңесінің бірінші отырысы туралы ақпарат

2022 жылғы 27 қыркүйек
Ташкент, Өзбекстан

БҰҰ ЕЭК және ЭЫДҰ 10 жылдан астам уақыт бойы Еуропалық Одақтың қаржылық қолдауымен Шығыс Еуропаның, Кавказдың және Орталық Азияның 10 еліндегі су ресурстарын біріктірілген басқару (ССҰД) бойынша ұлттық саясат жөніндегі диалогтарды қолдап келеді.

Орталық Азияда 2016 жылдан бастап ЗТӘП кездесулерін ұйымдастыруды серіктес елдерде ЕО "су ресурстары, қоршаған орта және климаттың өзгеруі бойынша Еуропалық Одақ пен Орталық Азия арасындағы ынтымақтастық (WECOOP)"жобасы қолдайды.

ССҰД негізгі мүдделі тараптар су секторын реформалауды талқылау және одан әрі ілгерілету үшін кездесетін салааралық платформаны білдіреді. ССҰД үйлестіру кеңесін басқарады, оның құрамына су саясатымен айналысатын түрлі секторлардың жоғары деңгейдегі өкілдері кіреді.

Қолданыстағы мемлекеттік су және экологиялық саясат міндеттерінің бірі-салааралық ынтымақтастық. Мәселен, 2022 жылғы 16 маусымда Өзбекстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары су ресурстарын интеграцияланған басқару саласындағы су саясаты жөніндегі Ұлттық диалогтың Үйлестіру кеңесінің құрамын бекітті, ал Өзбекстан Республикасы Су шаруашылығы министрлігі БҰҰ ЕЭК-ке диалогты ұйымдастыруды қолдау туралы өтініш жасады.

Өзбекстандағы ССҰД бірінші отырысының мақсаттары:

- Өзбекстандағы су ресурстарын біріктірілген басқару саласындағы су саясаты бойынша ұлттық диалог процесін бастау, оның мақсаттары мен жұмыс бағдарламасын анықтау;

- су саясаты саласындағы жетістіктерді, сын-қатерлерді, басымдықтарды және ССҰД процесі су саясатындағы прогресті қалай қолдай алатынын талқылау және техникалық және қаржылық ресурстарды ұсыну;

- үйлестіру кеңесінің қысқа мерзімді перспективаға арналған жұмыс жоспары бекітілсін.

Алдын ала күн тәртібі

Кездесудің жүргізушісі:

- *- түске дейін-Ақмал Мирзаев, Өзбекстан Республикасы Су шаруашылығы министрінің орынбасары;*
- *- түстен кейін-Бахтиер Камалов, су шаруашылығындағы шетелдік инвестициялық жобаларды іске асыру орталығының директоры, үйлестіру кеңесінің басшысы.*

09.00-09.30	**Тіркеу**
09.30- 10.00	Кеңестің ашылуы Сәлемдесу • Шавкат Рахымұлы Хамраев, Өзбекстан Республикасының Су ресурстары министрі • Шарлотта Адриан, елші, Еуропалық Одақтың Өзбекстандағы делегациясының басшысы • Дмитрий Марьясин, БҰҰ Еуропалық экономикалық комиссиясы атқарушы хатшысының орынбасары • *Роли Астхана, БҰҰ-ның Өзбекстандағы тұрақты үйлестірушісі • Миссияның басшысы, Швейцарияның Өзбекстандағы Елшілігі Кездесу мақсаты, жұмыс бағдарламасы
10.00 – 10.55	**1-Сессия: су ресурстарын интеграцияланған басқару саласындағы су саясаты жөніндегі Ұлттық диалогқа кіріспе** *Сессияның мақсаты-ұлттық диалогтың негізгі ұғымдарына кіріспе, осындай диалогтың басқа елдердегі пайдаларының мысалдарын ұсыну, сондай-ақ Өзбекстандағы диалогты дамытудың пайымын ұсыну* • Еуропалық Одақтың Су бастамасы және Шығыс Еуропа, Кавказ және Орталық Азия елдеріндегі су саясаты жөніндегі ұлттық Диалогтар-басқа елдер диалогтарының негізгі мақсаттары, жұмыс бағыттары және нәтижелері, Өзбекстандағы диалогты дамыту-БҰҰ ЕЭК (15 мин) • Қазақстандағы диалог тәжірибесі (10 мин) • Арменияда ғы диалог тәжірибесі (10 мин) Сұрақтар мен жауаптар (10 мин) Өзбекстан Республикасында ұлттық диалог жөніндегі ведомствоаралық үйлестіру кеңесін құру туралы: мақсаттары, міндеттері, құрамы, жұмыс туралы ереже және жұмыс жоспарының жобасы – су ресурстары министрлігі (10 мин)
10.55-11.50	**Сессия 2: су ресурстарының жағдайы және Өзбекстандағы бір саланың басымдықтары** *Сессия міндеті-Өзбекстанның су ресурстарының жай-күйіне, сондай-ақ мемлекеттің су саясатының негізгі жетістіктері, сын-тегеуріндері мен басымдықтарына шолу*

	жасау • Су ресурстары және мемлекеттің су саясаты-жоғары деңгей су ресурстары министрлігі (10 мин) • Су ресурстарының сапасы және су қоймаларын қорғаудың өзекті мәселелері-экология және қоршаған ортаны қорғау жөніндегі мемлекеттік комитеттің жоғары деңгейі (10 мин) • Жер асты суларының жағдайы және оларды қорғау және пайдалану саясаты - Геология және минералды ресурстар жөніндегі мемлекеттік комитеттің жоғары деңгейі (10 мин) • Елдің дамуына су ресурстарының әсеріне қатысты Реакция-Өзбекстан Республикасының Экономикалық даму және кедейлікті азайту министрлігі, Швейцарияның даму жөніндегі агенттігі –10 мин) Сұрақтар мен жауаптар, пікірталас (10 мин) Түйіндеме
11.50-12.20	**Шай / кофе үзіліс**
12.20 – 13.35	**3-Сессия: суға тәуелді салаларды және салааралық диалогты дамыту** • *Сессия барысында қызметі суға байланысты түрлі салалардың өкілдері саланың негізгі жетістіктері (су ресурстары тұрғысынан), салааралық диалог үшін шақырулар, басымдықтар мен ұсыныстар туралы ақпарат алмасады. Климаттың өзгеруі су ресурстарына әсер ететін ажырамас элемент ретінде ескерілетін болады. Сессия халықаралық ұйымдар өкілдерінің талқылауымен және сөз сөйлеуімен жалғасады.* • *жоғары деңгей* Ауыл шаруашылығы министрлігі (10 мин*)* *жоғары деңгей* Өзбекгидроэнерго (10 мин) • Госгеокадастр (10 мин) • ІКІ - ЭЫДҰ жобасы (5 мин) • Өзбекстан Республикасы Қаржы министрлігінен, БҰҰДБ, АДБ реакциялары (15 мин) Сұрақтар мен жауаптар, пікірталас (20 мин) Түйіндеме
13.35 – 14.35	**Түскі ас**
14.35-15.35	**4-Сессия: су, санитария және денсаулық** *Осы сессия шеңберінде Су дайындау мен су бұруға жауапты салалардың өкілдері саланың негізгі жетістіктерін, салааралық диалог үшін сын-қатерлер, басымдықтар мен ұсыныстарды ұсынады. Сессия халықаралық ұйымдар өкілдерінің талқылауымен және сөз сөйлеуімен жалғасады.* • Денсаулық сақтау органдарының су және санитария саласындағы стратегиясы, вкл. су және денсаулық мәселелері жөніндегі Хаттама Бойынша жұмыс – Өзбекстан Республикасының Денсаулық сақтау министрлігі және санитарлық-эпидемиологиялық қызметі (10 мин) • Өзбекстанда сумен жабдықтауды және су бұруды дамыту-Өзбекстан Республикасының Тұрғын үй-коммуналдық қызмет көрсету министрлігі (10 мин) • "Су және денсаулық мәселелері жөніндегі Хаттама" шеңберінде әзірленген құралдар – БҰҰ ЕЭК (5 мин) • Халықаралық ұйымдардың реакциялары: ДДҰ, ЮНИСЕФ, Әлемдік банк (15 мин) Сұрақтар мен жауаптар, пікірталас (20 мин) Түйіндеме

15.35 – 16.35	**5-Сессия: трансшекаралық сулар бойынша өңірлік және екіжақты ынтымақтастық** *Сессияның мақсаты-су ресурстары бойынша трансшекаралық ынтымақтастықтың жетістіктері мен қиындықтарын анықтау, оның одан әрі табысты дамуы үшін басымдықтарды айқындау* • Өзбекстан Республикасының Су ресурстары министрлігі (10 мин) • ХАҚҚ GEF агенттігі (10 мин) • ҒЗО МКВК (5 мин) GIZ "Жасыл Орталық Азия" жобасы (5 мин) • ЕО жобалары (10 мин) • Су конвенциясымен трансшекаралық ынтымақтастықты дамытуды қолдау - БҰҰ ЕЭК (5 мин) • Сұрақтар мен жауаптар, пікірталас (20 мин) Түйіндеме
16.35 – 17.05	**Шай / кофе үзіліс**
17.05 - 17.30	**Қорытынды сессия** • Қысқа мерзімді перспективаға арналған ұлттық диалогтың жұмыс жоспарының жобасын талқылау (2023-2024 жж.) Үйлестіру кеңесінің кездесу қарарын қабылдау • Басқа сұрақтар • Кездесудің жабылуы-Өзбекстан Республикасы Су шаруашылығы министрінің орынбасары Акмал Мирзаев